

Datum
2021-05-20

Diarienummer
BTN-2021/190.109

Handläggare
Alf Klingvall Axlev
alf.klingvall-axlev@huddinge.se

Bygglovs- och tillsynsnämnden

Socialdepartementets bestänkande Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22) - svar på intern remiss

Förslag till beslut

1. Bygglovs- och tillsynsnämnden antar förvaltningens tjänsteutlåtande samt bilaga 1, daterat den 20 maj 2021, som sitt remissvar till kommunstyrelsen på betänkandet Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22) från Socialdepartementet.
2. Protokollet justeras omedelbart.

Sammanfattning

I betänkandet Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22) föreslås att försäljning av tobaksfria nikotinprodukter ska regleras i en särskild lag, Lag om tobaksfria nikotinprodukter. Utredningen föreslår att näringsidkare som säljer dessa produkter ska anmäla försäljningen till den kommun där försäljningsstället är beläget. Till anmälan ska ett egenkontrollprogram bifogas. I förslaget föreslås att en åldersgräns på 18 år införs för att få köpa dessa produkter i butik. Produkter som innehåller nikotin är beroendeskapande. I första hand handlar det om snus som innehåller nikotin men inte tobak. Produkten har ökat i popularitet bland barn och unga. Kommunen föreslås bli tillsynsmyndighet och regleringen följer i stora drag det som gäller för försäljning av e-cigarettor och påfyllningsbehållare. Samberedande förvaltningar har lämnat kommentarer på några av de förslag som finns i betänkandet. I bilaga 1 redovisas kompletterande kommentarer till enskilda förslag till lagtext.

Beskrivning av ärendet

Socialdepartementet har sänt ut ett betänkande Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22) på remiss till ett antal myndigheter, kommuner och organisationer. Huddinge kommun har inte remitterats betänkandet men har ändå valt att lämna vissa synpunkter på förslagen. Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av vissa frågor på tobaksområdet. Syftet med utredningen har varit att säkerställa en sammanhållen och systematisk reglering av tobak, e-

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Miljö- och bygglovsförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Hälsövägen 7
Flemingsberg

Tfn vxl 08-535 300 00

mbf@huddinge.se
www.huddinge.se

cigaretter och påfyllningsbehållare samt tobaksfria nikotinprodukter. Det föreslås därför även vissa ändringar i närliggande lagstiftning.

Remissvaren ska lämnas in till Socialdepartementet senast den 1 september 2021.

Den nya lagen förväntas träda i kraft den 1 juli 2022.

Ärendet har samberetts mellan kommunstyrelsens förvaltning och miljö- och bygglovsförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter

Samberedande förvaltningar välkomnar förslaget till reglering av tobaksfria nikotinprodukter. Av utredningen framgår att det är relativt lätt att bli beroende av nikotin. Detta gäller särskilt för barn och ungdomar. Ett beroende som senare kan leda till att ungdomar påbörjar användning av tobaksprodukter.

Den föreslagna lagen som ska reglera försäljningen av tobaksfria nikotinprodukter, lag om tobaksfria nikotinprodukter (LTN), bygger till stora delar på hur e-cigaretter och påfyllningsbehållare regleras i lag om tobak och likande produkter (SFS 2018:2088). Förslag på förändringar i LTN gäller även för motsvarande förändring i lag om tobak och likande produkter där så är möjligt.

Av förslaget till LTN framgår att det ska finnas ett krav på produkthanmälan till Folkhälsomyndigheten genom tillverkaren eller importören. Samberedande förvaltningar föreslår att näringsidkare som anmäler försäljning av tobaksfria nikotinprodukter får en laglig skyldighet att kontrollera att de produkter som säljs på försäljningsstället är anmälda till Folkhälsomyndigheten.

Av förslaget till LTN framgår att den som ska bedriva försäljning av tobaksfria nikotinprodukter ska utöva egenkontroll över försäljningen. För att underlätta kommunens tillsyn bör det införas en skyldighet att egenkontrollprogrammet ska finnas tillgängligt på försäljningsstället. Detta skulle även underlätta för Polismyndigheten vid deras tillsyn.

När det gäller tillsyn och befogenheter hos tillsynsmyndigheterna behöver lagreglering förtydligas ytterligare. Antalet myndigheter som ges befogenheter att meddela förelägganden och förbud riktade till näringsidkare bör minskas. Det är inte logiskt eller lämpligt att flera olika myndigheter har samma möjlighet att fatta beslut om ingripanden på samma grunder mot den enskilda näringsidkaren.

Kommunen föreslås kunna fatta beslut om att förbjuda fortsatt försäljning av tobaksfria nikotinprodukter. För att inte förväxla förbud med ett försäljningsförbud bör ett förbud som avser hela försäljningen av tobaksfria nikotinprodukter benämnas försäljningsförbud. Beslut som kommunen fattar med stöd av lag om tobak men som avser förbud att sälja e-cigaretter med påfyllningsbehållare liksom beslut enligt alkohollagen gäller omedelbart. Detta talar för att kommunens beslut när det gäller försäljningsförbud eller återkallelse av meddelat tillstånd ska gälla omedelbart om inget annat framgår av beslutet.

När det gäller förbud om försäljning (försäljningsförbud) av tobaksfria nikotinprodukter föreslås att kommunen kan förbjuda försäljningen upp till 6 månader. Förbudet bör utökas till 12 månader. Det motsvarar i så fall vad som gäller för att meddela förbud att sälja folköl enligt alkohollagen. Kommunen får

då en möjlighet att fatta beslut som ska vara under en längre period vilket kan vara lämpligt vid upprepade grövre överträdelser.

När det gäller underrättelser mellan myndigheter framgår av förslaget att kommunen ska ha en skyldighet att skicka sina beslut till Folkhälsomyndigheten, Polismyndigheten och den länsstyrelse som berörs av beslutet. Länsstyrelsen eller Polismyndigheten har inte motsvarande skyldighet att skicka sina beslut till kommunen. Om dessa myndigheter har rätt att fatta beslut om förelägganden och förbud med eller utan vite som rör objekt där kommunen har ett tillsynsansvar ska de rimligen ställas krav på att de myndigheterna skickar sin beslutet till berörd kommun. I annat fall försvårar det för kommunen att bedriva sin tillsyn.

Samberedande förvaltningar anser att beslut som kommunen meddelat en näringsidkare och som berör marknadsföring ska meddelas Konsumentverket då myndigheten svarar för vägledning av marknadsföringsbestämmelserna i den föreslagna lagen.

Den föreslagna lagen innehåller en möjlighet för kommunen att använda tillsynsmetoden kontrollköp. I praktiken innebär det att kommunen kan kontrollera om handlaren kräver legitimation i samband med försäljning av tobaksfria nikotinprodukter. För att motverka att handlare vid upprepade tillfällen säljer tobaksfria nikotinprodukter till barn och ungdomar utan ålderkontroll är det rimligt att kommunen får möjlighet att meddela en sanktion för denna typ av överträdelse. Det är viktigt att barn och ungdomar skyddas från att hamna i en tidig beroendeproblematik. Det viktigt att markera att ålderskontrollen vid försäljning av dessa produkter behöver bli bättre.

Samberedande förvaltningar anser att det i lagen skrivs in en möjlighet för kommunen att meddela en erinran. En erinran ska ses som en lägre grad av ingripande än att meddela en varning. Det kan vara lämpligt att meddela en erinran till en handlare som inte har en fungerande ålderskontroll. Fortsätter handlaren att sälja dessa produkter till barn efter meddelad erinran bör kommunen kunna meddela en varning. Efter upprepad varning bör det vara möjligt för kommunen att meddela ett försäljningsförbud under en begränsad tid. Vid konstaterade försäljningar till barn bör resultat från kontrollköpen även kunna ingå i underlaget för ett försäljningsförbud.

I den senaste Stockholmsenkäten (2020), en undersökning som genomförs i Stockholms län (dock ej Huddinge) för att bland annat mäta drogvanor hos elever i årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet visar att ungdomar som röker och/eller snusar själva i stor utsträckning kan köpa dessa produkter. Detta gäller även för personer som inte fyllt 18 år. Detta talar för att ålderskontrollen i butiker är bristfällig. Kontrollköp tillsammans med dialog med näringsidkaren medför som regel att rutinerna skärps under en tid. Om kommunen även får meddela sanktioner innebär det en tydlig markering om att ålderkontrollen vid försäljning av dessa produkter är en viktig.

Det bör införas en skyldighet för kommunen att i likhet med alkohollagen planera sin tillsyn genom att upprätta en årlig tillsynsplan som lämnas in till

Datum
2021-05-20

Diarienummer
BTN-2021/190.109

Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har då möjlighet att följa kommunernas tillsynsplanering.

När det gäller underårigas möjlighet att få tag på tobaksfria nikotinprodukter och tobaksprodukter överlag behöver regleringen skärpas. I betänkandet redogörs för att allt fler ungdomar använder sig av dessa produkter. Den föreslagna lagstiftningen har inte med någon straffbestämmelse rörande langning av tobaksfria nikotinprodukter. Någon reglering av detta finns inte heller när det gäller tobaksvaror. Däremot finns reglering i alkohollagen. När det gäller tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror innebär det att det i praktiken är möjligt att langa dessa produkter till barn. Detta är inte förenligt med lagarnas intention att fungera som skyddslagstiftning. I betänkandet redogörs för regeringens förebyggande arbete och även barnkonventionen. Det är väldigt viktigt att försvåra för ungdomar att få tag på dessa produkter även utanför den reglerade handeln i butiker. Ett tidigt beroende medför ökad risk för skador och ohälsa. Det är därför rimligt att införa straffbestämmelse för de som langar dessa produkter till underåriga.

Samberehdande förvaltningar anser det rimligt att se över straffvärdet för en näringsidkare som trots kommunen försäljningsförbud fortsätter att sälja tobaksfria nikotinprodukter. Det är rimligt att straffvärdet för denna typ av överträdelse ska vara högre än för snatteri (ringa stöd).

Barnkonventionen innehåller bestämmelser som bör beaktas när förändringar av regelverket på tobaksområdet övervägs. Enligt konventionen har barn rätt till en god hälsa (artikel 24) och rätt att skyddas mot droger (artikel 33). Det är viktigt att barn skyddas från att hamna i ett tidigt beroende av olika droger. Samberehdande förvaltningars förslag ska ses som ett led i denna riktning.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Samberehdande förvaltningars förslag till beslut innebär inga ekonomiska eller juridiska konsekvenser för nämnden.

Toralf Nilsson
Teknisk direktör

Staffan Stafström
Miljöchef

Bilagor

- Bilaga 1. Kompletterande synpunkter på enskilda lagförslag
- Bilaga 2. Hårdare regler för nya nikotinprodukter SOU 2021:22

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen